

Köszöntés

Köszöntjük a tízéves Kriza János Néprajzi Társaságot!

Polgármester Úr! Elnök Úr! Kedves Kollégák! Kedves Barátaim!

A száztizenegy éves Magyar Néprajzi Társaság nevében sok szeretettel köszöntöm a tízéves Kriza János Néprajzi Társaságot! Az idősebb nővér üdvözlő hűgát. A rokonság említése természetesen tudatos, testvéri, családi kapcsolatunkra utal. Van egy szép, gazdag tartalmú latin szó: societas. Nyelvtanilag nőnemű, ezért nem báty-öcs viszonyról beszélek. Jelentése többek között egyesület, közösség, egyesülés, szövetség, frigy – a „korkülönbség” ellenére mind vállalható számunkra.

Összeköt bennünket a közös származás. A Magyar Néprajzi Társaság bölcsőjét erdélyiek ringatták. Meltzl Hugó, a kolozsvári egyetem professzora javasolta először megalapítását 1881-ben az Összehasonlító Irodalomtörténeti Lapokban. Volt diákja, Herrmann Antal szorgoskodott legtöbbit az alapítás körül, és ő habilitált először Magyarországon néprajzból ugyancsak a kolozsvári egyetemen. A jeles tudománytörténeti esemény centenáriumának alkalmából a Kriza János Néprajzi Társaság szervezett jól sikerült konferenciát.

A közös származásnál még fontosabb a magyar művelődés és a tudomány szeretete és tisztelete, ami mindenek felett összeköt.

Nem felejtjük, hogy évtizedeken át nem volt lehetőségünk intézményes összeköttetés ápolására, csak személyes kapcsolatokat tarthattunk s azok elé is sok akadály emelkedett. Egyszer mindenképpen le kell majd írni az utókor számára, miképp szövődtek ezek a kapcsolatok, hogyan terjedtek ki egyre szélesebb körre, miként váltak mind tartalmasabbakká. Amikor végre a szorító kötés lehullott, szinte azonnal megindult a testrészek között a normális vérkeringés. A magyar néprajzban helyreállt a kapcsolatok természetes rendje.

Illusztrációként hadd utaljak csupán nagy összegző munkáinkra. Két országból többnyire titokban sokan dolgoztak azon, hogy a Magyar Néprajzi Atlasznak végül kilencvennyolc romániai kutatópontja legyen, és térképlapjait ne olyan csonkán kelljen megrajzolni, mint a Magyar Nyelvatlaszét. Közülük hárman is itt vagyunk, Szabó Judit, Halász Péter és jómagam. A Magyar Néprajzi Lexikon készítésekor sem vertük nagydobra az együttműködést, a hetvenes évek elején Szabó T. Attila professzor személyesen vállalta, hogy az életrajzokat összegyűjti. Kós Károlytól, Seres Andrásztól, Vámszer Gézától, Nagy Jenőtől, Szentimrei Judittól és másoktól kaptunk illusztrációs anyagot. Kézikönyvünk, a Magyar Néprajz munkálatainak megkezdésekor ugyan már nem kellett a csonkítás ellen küzdenünk, de még mindig

nem lehetett nyílt a kapcsolat, a megjelenő kötetek azonban mind gazdagon és bőven támaszkodnak az erdélyi kutatók munkáira.

Kedves Kollégák!

Tíz év nagy idő egy egyesület életében. Ez az idő maradéktalanul igazolta a Kriza János Néprajzi Társaság alapításának szükségességét és fontosságát. A Társaság egyetlen évtized alatt nemzeti intézménnyé vált! Azért hangsúlyozom ezt a tényt, mert tudom, hogy annak idején az alakulás körül kétségek merültek föl. Számomra mindig nyilvánvaló volt egy ilyen társaság alapításának korszerűsége, létjogosultsága, hivatása, feladata van. A néprajz nem cserélhető föl antropológiára, és fordítva, a néprajz sem helyettesítheti az antropológiát, ám kölcsönösen tanulhatnak egymástól, még ha határpek voltak, vannak és lesznek is.

A Kriza Társaság eredményei olyan sokrétűek és értékesek, hogy már nem is igazolásul utalok rájuk, hanem kifejezve sokunk elismerését, az évkönyvet, a kiadványsorozatokat, a vándorgyűléseket, a konferenciákat, a székház és a könyvtár létrejöttét, a jelenleg folyamatban lévő vagy megjelenés előtt álló munkákat számba véve. Ezekhez csakis gratulálni lehet! Tudtuk, hogy a legnehezebb időkben is számosan dolgoztak, kötelességnek érezték a néprajzi kutatások folytatását. A Társaság az egymástól többnyire elszigetelten tevékenykedőket rövid időn belül mozgósította, összefogta a munkájukat, szakmai-értelmiségi-tudományos fórumot teremtett nekik.

Végül az is igazolódtott, hogy a Kriza János Néprajzi Társaság nemzedéki kezdeményezésként, a fiatalabb középgeneráció meghatározó szerepével jött létre. A tagság azóta sokszor adta jelét, hogy nem önmagáért tiszteli a tekintélyt, hanem a tudományos teljesítményért és az emberi magatartásért.

Kedves Barátaim!

Örülök, hogy itt lehetek ezen az ünnepi munkakonferencián. Szükségünk van egymásra. Szüksége van ránk a magyar művelődésnek. Sok munka és feladat áll előttünk. Ehhez kívánok Önöknek, Nektek, magunknak, mindannyiunknak erőt, kitartást, sikert és ma különösen jó tanácskozást!